

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

УДК 331.108.26

Власенко Т.Ю.

викладач першої категорії

Порошина А.В.

студентка економічного відділення

Харківській державній автомобільно-дорожній коледж

Лозівська філія

ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З
ВРАХУВАННЯМ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ

У дослідженні визначено, що однією з основних умов досягнення стабілізації економічної ситуації в Україні є розвиток інноваційно-орієнтованої економіки. При цьому важлива роль в інтенсифікації інноваційних процесів належить суб'єктам господарювання, які володіють ініціативністю, гнучкістю, здатністю швидко пристосовуватися до нових вимог ринку і можуть забезпечити більш результативне освоєння і випуск інноваційної продукції. Безсумнівно, це спричиняє проблеми і суперечності при впровадженні певних науково-технічних результатів на конкретних підприємствах. З цією метою необхідно створити відповідну систему стимулів для розвитку інновацій як необхідної складової удосконалення виробництва підприємств. Це пов'язано з тим, що такі стимули певною мірою впливають на підвищення техніко-економічного рівня виробництва і можуть поєднати поточні цілі підприємств галузі зі стратегічними.

Ключові слова: ефективність, інновація, інноваційна діяльність, стратегія, удосконалення.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання в Україні значну увагу приділяють ролі науково-технічного потенціалу в розвитку продуктивних сил у різних галузях економіки, але на практиці не вирішено питання щодо основного недоліку інтеграційної системи взаємодії галузевої науки і виробництва. Безсумнівно, це спричиняє проблеми і суперечності при впровадженні певних науково-технічних результатів на конкретних підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні й практичні аспекти управління інноваційної діяльності підприємств знайшли відображення в наукових працях: О.Ф. Андросова, А.Г. Загородній, В.І. Ярочкин, В.К. Сенчагов, Б.В. Губін, С.Ф. Покропивний та інші. Проблеми інноваційної діяльності господарства та галузей досліджувалися у працях відомих учених-економістів, таких як: Ю.М. Бажал, П.І. Гайдуцький, В.М. Геєць, Б.М. Андрушків, М.В. Зубець, А. А. Пересада, І.І. Лукінов, О.Є. Кузьмін, Д.С. Львова, Б.Є. Патона, Б. Санто, Б. Твісса, Л.І. Федулової, С.М. Ілляшенко, Ю.В. Каракай, О.В. Крисальний, Н.В. Поліщук П.Н. Завлин, А.А. Голубенко та ін. У цих роботах приділяється багато уваги обґрунтуванню теоретичних аспектів здійснення інновацій, їх впровадження у практику життєдіяльності, оцінці ефективності інноваційної діяльності.

Мета статті. Не зважаючи на те, що діяльність підприємства пов'язана із нестабільністю економічних умов, змінами в політичній ситуації, складними відносинами між конкурентами та споживачами, головним стратегічним

напрямком залишається інноваційна діяльність, яка є запорукою конкурентоспроможності сучасного підприємства. Метою дослідження є визначення шляхів підвищення рівня інноваційного розвитку виробництва з врахуванням регіональної стратегії.

Основні результати дослідження. Україна, орієнтована на інноваційний шлях розвитку економіки, обов'язково повинна враховувати синергетичні ефекти інновацій.

З огляду на викладені твердження щодо пріоритетності ролі держави та галузевої науки у забезпеченні й регулюванні інноваційного розвитку, головними напрямками державної політики інноваційного розвитку на сучасному етапі мають стати:

- визначення основних напрямів інноваційного прориву на основі комплексного аналізу світових тенденцій, технологічного передбачення й ретельного аналізу наявного інноваційного потенціалу підприємств;

- забезпечення сприятливих умов для технологічної модернізації виробничої бази підприємств, підвищення інноваційної сприятливості та інвестиційної привабливості виробництва;

- прийняття концепції партнерства держави, наукового співтовариства в досягненні параметрів державних галузевих програм і проектів формування внутрішнього ринку споживання продовольства й експертного потенціалу наукоємної продукції;

- створення дієвої інфраструктури генерації наукових знань і здійснення інноваційних процесів, спрямованої на формування ринку

наукоємної продукції відповідно до попиту споживачів;

– підвищення ролі регіонів у розвитку інноваційних процесів, методів сприяння інноваціям.

Інноваційна діяльність складається з інноваційного процесу, який охоплює весь комплекс відносин виробництва та споживання та представляє собою період від зародження ідеї до її комерційної реалізації. Якщо відбувається спад економіки в країні, то підприємству бажано вибрати інноваційні стратегії скорочення або стабільного розвитку, або є час подумати, як вийти зі становища повністю на інноваційній основі. Однак, здійснювані заходи не повинні вплинути на відчутне погіршення якості продукції, а навпаки, забезпечити підприємство певними конкурентними перевагами. Вибравши стратегію стабільності в несприятливих умовах зовнішнього середовища, зможе уникнути технологічного і економічного відставання від конкурентів.

Інноваційний процес – це не просте упровадження чого-небудь нового, а такі зміни в умовах, змісті, засобах, методах, формах організації виробничого й управлінського процесів, що мають новизну; мають потенціал підвищення ефективності цих процесів у цілому чи якихось їхніх частинах; здатні дати довгостроковий корисний ефект, що виправдує витрати зусиль і засобів на впровадження нововведення; узгоджені з іншими здійснюваними нововведеннями. [2, ст. 61-69]

Недоліки в інноваційній діяльності підприємств виявляються в наступних основних формах:

1) потенційно ефективні нововведення впроваджуються зі значною затримкою в часі.

2) упроваджується нововведення, що не володіє необхідним інноваційним потенціалом.

3) упровадження нововведення внаслідок явного чи схованого опору або поганій організації впровадження не дає очікуваного результату;

4) упровадження нововведення вимагає значно великих витрат, ніж очікувалося при ухваленні рішення про впровадження;

5) терміни упровадження виявляються значно більшими, ніж спочатку очікувалося через їхню помилкову оцінку, погану організацію.

Кожен такий дефект може бути пояснений тільки через неякісне виконання визначеного етапу інноваційного процесу через його відсутність, що, у свою чергу, свідчить про незадовільне керівництвом пошуком і впровадженням новацій. Необхідно зазначити, що головна увага має приділятися вивченню процесу інновацій на рівні підприємства. Для того, щоб підприємство вважалося зорієнтованим на інноваційну діяльність, воно має

відповідати цілій низці критеріїв інноваційності. [1, ст. 48]

Таких як: параметри наукоємності виробництва; параметри якості й конкурентоспроможності продукції; параметри оновлення продукції або технології. Тому на державному рівні необхідно забезпечити формування нормативно-правової бази та інформаційно-аналітичного забезпечення ринку, ведення моніторингу та прогнозування кон'юнктури ринку, здійснення жорсткого контролю за безпекою продукції та запровадження європейських стандартів якості продукції.

У сучасних умовах інноваційний розвиток підприємств виробництва можливий тільки на основі відповідної моделі, яка має враховувати регіональні особливості виробництва та можливості інноваційного розвитку.

Становлення інноваційної моделі розвитку виробництва є системною проблемою і вимагає комплексного розв'язання низки проблем:

– поетапного підвищення рівня фінансування регіональної виробничої науки за рахунок усіх джерел з метою сприяння перетворенню пріоритетних галузей регіону у високотехнологічні, розробки та впровадження ефективної інвестиційної політики в інноваційній сфері;

– підвищення результативності регіонально-галузевої науки та створення потужного пакета конкурентоспроможних інновацій (сучасних технічних комплексів, адаптованих до умов конкретного регіону);

– формування економічних механізмів стимулювання попиту на інноваційну продукцію, пільгове кредитування ресурсів і кредитної підтримки, пільгового оподаткування інноваційних проектів;

– підвищення рівня капіталізації інтелектуальної власності через уведення її об'єктів у господарський обіг і подальше використання одержаних результатів для фінансування науково-дослідних розробок;

– створення гнучкої сучасної регіональної інноваційної інфраструктури, здатної разом з відповідною загальнодержавною інфраструктурою забезпечувати швидкий перехід від фундаментальних і прикладних досліджень до практичного застосування їхніх результатів. [3, ст. 53-54]

Розробці та впровадженню дієвих механізмів інноваційного розвитку регіону повинен передувати комплексний аналіз рівня відповідності наявного ресурсного потенціалу підприємств. Якісне вдосконалення виробничого процесу на новій техніко-технологічній основі розглядається як важливий фактор розвитку виробництва. З цією метою необхідно створити відповідну систему стимулів для розвитку інновацій як необхідної складової удосконалення виробництва підприємств.

Як було нами визначено раніш, основою успішного інноваційного розвитку будь-якого підприємства є наявність інноваційного потенціалу, спроможність та готовності до впровадження інноваційних проєктів. На нашу думку, підхід до розгляду інноваційно-виробничого потенціалу лише як сукупності ресурсів і можливостей їх використання дуже обмежений. Таке уявлення не враховує цільової та сукупної характеристики цієї категорії.

Нами доповнено визначення інноваційного потенціалу підприємства, який розглядається як сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, що за наявності відповідних внутрішніх і зовнішніх чинників інноваційного середовища можуть бути спрямовані на реалізацію інноваційної діяльності, метою якої є підвищення ефективності й розвиток виробництва.

Зазначимо, що у сучасних умовах кожному суб'єктові господарювання необхідно об'єктивно розуміти практичні основи закономірностей процесу формування структури, джерел зростання, методів оцінки й розробки напрямів ефективного використання такого потенціалу.

Як засвідчує практика розвитку найбільш конкурентоспроможних підприємств, що розвиваються, найбільш ефективною формою економічного зростання є теорія кластерного механізму. Кластер як єдиний інтеграційний і диверсифікований механізм дозволяє знижувати витрати виробництва і ліквідувати дублювання. Коли фірми більш конкурентоспроможні разом, ніж окремо, це і є передумовою до створення кластера як інноваційної форми диверсифікації та розвитку підприємств. [4, ст. 21-23]

Найчастіше наукова література і господарська практика трактують інновації на підприємстві дуже вузько, тільки з технічної точки зору. Звичайно аналізованим предметом інновації є зміни, здійснювані у сфері виробництва в області нових чи удосконалених виробів і нових чи удосконалених технологічних процесів. Надання надмірного значення ролі технічного фактора в розвитку підприємства знаходить своє пояснення в минулому, особливо в системі управління промисловістю і в застосуванні екстенсивних методів управління.

Технічні інновації не виникають у відриві від інших процесів у соціальному житті підприємств. Не можна провести інновації в області технічних умов, інструментів, технології без обліку фізичних і соціально-психологічних якостей працівників, тому що це не тільки не веде до досягнення намічених соціально-виробничих наслідків, але і заздалегідь приречено на невдачу. [5, ст. 8-13]

Продуктова інновація зв'язана з доданням продукту нових якісних рис, причому вони

повинні сприйматися споживачами як нові. Зміни якісних характеристик можуть бути двоякого роду: фактичні і фіктивні.

Організаційні інновації на підприємстві ми визначаємо як організаційні удосконалення його функціонування як цілого, а також організаційне удосконалювання окремих ділянок виробництва з метою одержання відповідних економічних результатів.

Економічні інновації на підприємстві можна визначити як інновації особливо важливі в період переходу підприємств до ринкової економіки.

З огляду на ці вимоги формування інноваційної діяльності слід здійснювати на основі таких принципів: переважання стратегічної спрямованості, орієнтація на потреби ринку, цілеспрямованість, комплексність, плановірність, інформаційна забезпеченість. Інноваційні рішення є надзвичайно важливими для існування і динамічного розвитку підприємств. Вони мають бути зорієнтовані на потреби споживачів, аналізуючи які, можна визначити тенденції змін попиту і перспективи продукту, які випускає підприємство, напрями його модифікації та можливості подальшого розвитку з врахуванням техніко-технологічного потенціалу підприємства.

Інноваційна діяльність підприємства є основою динамічного розвитку й підвищення ефективності виробництва. Завдяки інноваційній діяльності підприємства значно збільшують виробництво продукції, поліпшують якість, істотно підвищують продуктивність праці, забезпечують підвищення конкурентоспроможності та рентабельності виробництва.

Висновки та пропозиції. На наш погляд, при визначенні ефекту від впровадження інновацій необхідно враховувати всі складові інтегрального ефекту (економічний, науково-технічний, інтелектуальний, ресурсний, екологічний, бюджетний, соціальний). Багато авторів акцентують увагу на тому, що інновації, науковий та інтелектуальний потенціали стають не менш значущими факторами ніж інші складові ресурсного потенціалу будь-якого суб'єкта господарювання. Врахування значення потенційного соціального, екологічного ефектів буде незначним.

Вибір інноваційної стратегії підприємства суттєво впливає на посилення конкурентоспроможності його продукції, та, навпаки, вибір інноваційної стратегії, у свою чергу, залежить від рівня конкурентоспроможності його інноваційної продукції. Вважаємо, що недооцінювання окремих складових при розрахунку інтегрального ефекту сприятиме тому, що пріоритетними будуть лише ті проєкти, які мають реальні можливості збільшити капітал власників інвестиційних ресурсів.

Список використаних джерел.

1. Бузько І.Р. Стратегічне управління інноваціями та інноваційна діяльність підприємства : монографія /І.Р. Бузько, О.В. Вартанова, Г.О. Голубченко. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2002. – 176 с.
2. .Безус А.М. Фактор впливу на формування та реалізацію інноваційної стратегії підприємства. /А.М. Безус, П.І. Безус// Науковий вісник. Серія «Економіка». - 2014 - Вип. 1– С.61-69.
3. Бутенко Д. С. Обґрунтування системи показників оцінки результативності інноваційної діяльності / Д. С. Бутенко // Тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції «Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризики». (Львів, 20-21 травня 2010 р.). – Львів : Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 53–54.
4. Безус А.М. Кластер як інноваційна форма розвитку підприємств / А.М. Безус, К.В. Шафранова //Тези доповіді. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: IX Міжнародний бізнес-форум. - К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2016. – С.21-23.
5. Відоменко І.О. Сучасні підходи до розробки інвестиційної стратегії підприємств / І.О.Відоменко, Є.В.Кривша // Економіка харчової промисловості. – 2010. - №2. – С.8-13.

Власенко Т.Ю., Порошина А.В.

ПОВЫШЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ С УЧЕТОМ РЕГИОНАЛЬНОЙ СТРАТЕГИИ

В исследовании определено, что одним из основных условий достижения стабилизации экономической ситуации в Украине является развитие инновационно-ориентированной экономики. При этом важная роль в интенсификации инновационных процессов принадлежит субъектам хозяйствования, которые обладают инициативностью, гибкостью, способностью быстро приспосабливаться к новым требованиям рынка и могут обеспечить более результативное освоение и выпуск инновационной продукции. Несомненно, это вызывает проблемы и противоречия при внедрении определенных научно-технических результатов на конкретных предприятиях. С этой целью необходимо создать соответствующую систему стимулов для развития инноваций как необходимой составляющей совершенствования производства предприятий. Это связано с тем, что такие стимулы в определенной степени влияют на повышение технико-экономического уровня производства и могут совместить текущие цели предприятий отрасли со стратегическими.

Ключевые слова: *эффективность, инновация, инновационная деятельность, стратегия, усовершенствование.*

Vlasenko T., Poroshina A.

INCREASING INNOVATIVE ACTIVITIES OF ENTERPRISES WITH REGARD TO REGIONAL STRATEGY

The study determined that one of the main conditions for achieving the stabilization of the economic situation in Ukraine is the development of innovation-oriented economy. At the same time, an important role in the intensification of innovation processes belongs to the subjects of management, who have the initiative, flexibility, ability to quickly adapt to new market requirements and can provide more effective development and production of innovative products. Undoubtedly, this causes problems and contradictions in the implementation of certain scientific and technical results at specific enterprises. To this end, it is necessary to create an appropriate system of incentives for the development of innovations as a necessary component of improving the production of enterprises. This is due to the fact that such incentives to some extent influence the increase of the technical and economic level of production and can combine the current goals of enterprises with the strategic sector.

Keywords: *efficiency, innovation, innovation activity, strategy, improvement.*